

Millennium teraz ako podcast!

millennium

STRATEGICKÝ MOST ZNIČENÝ

Útokom Gasparas otriasol výbuch,
ktorý poškodil všetci obyvatelia v oblasti.

KARIN SMIRNOFF DIEVČA S ĽADOM V ŽILÁCH

NOVÉ PRACOVNÉ PRÍLEŽITOSTI

Banickéj spoločnosti povolili skúšobné vrty.
Stará baňa ešte nevydala všetky poklady.

PROTESTY PROTI BANIAM

Miestni aktivisti varujú: Celá oblasť
je tikajúca environmentálna bomba.

ikar

KARIN
SMIRNOFF
DIEVČA S ĽADOM
V ŽILÁCH

Preložili Lenka Bjordal
a Zuzana Inczingerová

Karin Smirnoff
LOKATTENS KLOR

Copyright © 2024, Karin Smirnoff & Moggliden AB
Published by agreement with Hedlund Agency.
Translation © 2025 by Lenka Bjordal, Zuzana Inczingerová
Jacket design © 2025 by Barbara Baloghová
Photo copy © Alexandra Bochkareva / Trevillion Images
Slovak edition © 2025 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-575-0358-3

Ságy rozprávajú, legendy hovoria,
na sever od jasnej hviezdy,
na západ od slnka a mesiaca
je každý kameň zlato a striebro:
žiaruvzdorné kamene a lomové kamene –
zlato sa blyští, striebro sa ligoce,
horské vtáky letiace nad morskou hladinou,
slnká, mesiace, hviezdy žiaria
smejúc sa na svoje odrazy v nej.

Úryvok zo saamského eposu *Synovia slnka*
od Andersa Fjellnera z roku 1849.
Do švédčiny preložil Björn Collinder v roku 1953.

V PEKLE JE MIESTO vyhradené pre riaditeľov a kapitalistov zarábajúcich riskovaním. Pre mužov, ktorí majú blany medzi prstami na nohách, aby mohli plávať, a na ramenách perie, aby mohli lietať. Keď nastáva zmena počasia, presúvajú sa na iné miesta ako sťahovaví vtáci, ich miesto však vždy zaujme niekto iný. Ľudia, ktorí odolávajú mrazu a vyhrňajú si rukávy na predlaktiach aj napriek tomu, že okolo nich zúri búrka.

Hľadači s čuchom vycibreným na peniaze. Na mnoho peňazí, inak by zostali na slnku. Ako veštcí priložia ucho ku skale a vyhlásia: „Tu!“

„Tu sa nachádzajú nevídané bohatstvá, ktorým nebude môcť nikto odolať.“

Ale keď čas blahobytu pominie... Keď prameň bohatstva vyschne a ceny drahých kovov klesnú, nie sú to oni, kto stojí uprostred preplnenej kantíny a vysvetľuje, že nastali ťažké časy. Na túto špinavú robotu majú celé oddelenie ľudských zdrojov. Oni sami sú už totiž za horami-dolami. Ďaleko od otrávených vodných tokov a kontaminovanej pôdy, ďaleko od nezamestnaných baníkov, ktorých pľúca vdychovali prach, azbest a výpary z dieselových motorov.

Nie, títo riaditelia a kapitalisti sú už na ceste za novými miestami, za novými horami. Pod novými firemnými menami. Počas

nových stretnutí s vedením a s novými vzťahami bankoviek, ktorými mávajú pod nosom politikov, ich vítajú ako hrdinov. Lebo sú predurčení na to, aby priviedli tieto nevelké vidiecke obce k novým ekonomickým výšinám, vytvorili v nich nové pracovné miesta a priviedli ich tak do budúcnosti.

KAPITOLA 1

JE NOC. Aj napriek tomu, že je máj, teplomer ukazuje mínusové teploty. Ako tak kráča lesom, pod nohami mu vŕzga zmrznutá tráva, no zrak nespúšťa z cieľa, ktorý sa nachádza niekoľko stoviek metrov pred ním, po prúde rieky Njakkaurebäcken. Tento potok sa vinie popri zatvorenej bani Gasskasgruvan, ktorú miestni ľudia volajú Diera. Mesačný svit ožaruje budovy a skaly a dodáva im výraz opustenej alpskej dediny. Z miesta, kde stojí, Dieru nevidí, no nemá to ani v úmysle.

Telom mu pulzuje nervozita, nie je však nijaký začiatočník. Veľmi dobre vie, čo robí. Iba si najprv trocha oddýchne. Zloží si rukasak z chrbta, rozloží stoličku a vyberie termosku. Po niekoľkých dúškoch sa mu navráti sila. Srdce mu bije znova pokojne. Vzduch vonku je osviežujúci.

Spopod skryše v tieni smreka vytiahol loďku, ktorá tam čakala od minulého roka. Tolko výletov na nej zas nepodnikol. Pravdupovediac, urobil si iba jeden. Dôkladne prezerá dno lode, pátrajúc po akomkoľvek poškodení. Nato ťahá loďku k vode, uviaže ju o strom, kým zbiera energiu. Voda sa jemne vlní okolo provy, keď do nej nastúpi a odrazí sa od brehu pádlom. Teraz sa môže pokojne nechať unášať vodným prúdom niekoľko stoviek metrov smerom k mostu.

Časti mosta postaveného cez potok sa datujú až do šestnásteho storočia. A keď koncom roka tisícdeväťstoštyridsať spustili ba-

ňu do prevádzky, dostal most svoju terajšiu podobu. Konštrukciu spevnili železnými podpornými stĺpmi, ktoré mali uniesť nápor vozňov plne naložených železnou rudou smerujúcou na pobrežie. Pod stĺpmi bolo ešte vždy badať starú kamennú konštrukciu mosta. Perfektne vytvarované granitové bloky, ktoré boli dokonale poukladané jeden na druhom, pochádzajú z čias, keď ľudia vedeli oceniť krásu stavby.

Pádľom pribrzdí splývajúcu loďku. Pomalým pohybom, aby nestratil rovnováhu, si zloží z chrbta ruksak, zavesí ho na zhrdzavený háčik s očkom pevne osadeným v kameni a pre istotu ho niekoľkokrát obviaže plastovým lankom. Dvanásť kilogramov váhy by mal uniesť. Určite by vydržal aj tisícdivo.

Bombu vedia zostaviť už aj tínedžeri. Pravdepodobne však nemajú dostatok vedomostí o dosahu výbuchu podľa množstva výbušniny, ktorá sa použije na jej výrobu. Riziková zóna výbuchu jedného gramu výbušniny je až dvadsať metrov. Prehnané množstvo výbušniny, ktoré sa rozhodol použiť, však priamo súvisí s otvoreným priestranstvom, kde plánoval bombu odpáliť. Výbuch je vždy efektívnejší v miestnosti, aute či iných uzavretých priestoroch, a on sa chcel uistiť, že most skutočne vyletí do vzduchu.

Najradšej by stál obďaleč a sledoval svoje dielo, toto nutkanie však nakoniec potlačí. V skutočnosti nezáleží na tom, či pri výbuchu zomrie. Svoj život prežil naplno. Mal však v pláne ešte niekoľko záležitostí, ktoré chcel vybaviť skôr, než bude čeliť nebeskému svetlu a odovzdá mu svoju dušu.

Skontroluje hodinky vo svetle čelovky. Je dvadsať minút po tretej. Rýchlymi pohybmi vesluje od mosta, až kým sa napokon nenechá opäť unášať prúdom. Voda je studená, má asi dva stupne. Čoskoro stráca most z dohľadu. Loďku znova ukryje pod strom. Napadne mu, že by ju mohol lepšie zamaskovať niekoľkými vetvami, ale nakoniec ju nechá tak. Po ceste k autu musí niekoľkokrát zastaviť. Lapá po dychu. Až kým sa poriadne nenadýchne.

Chladná plachta lepiaca sa na spotené telo. Ranné vydanie novín a šálka kávy v ruke. Natrasie si vankúše za chrbtom a vezme do ruky mobil s predplatenou kartou. Je štvrt' na päť ráno, vhodný čas na to, aby obyvateľov Gasskasu vytrhlo zo sna dunenie ďalšej svetovej vojny. Jeho vlastnej vojny. Nakoniec položí telefón na nočný stolík. Obráti sa k stene a načúva vzdialeným výbuchom. Škoda takej dobrej termosky, pomyslí si tesne predtým, než zatvorí oči.

Spal vôbec? Bolesť sa mu vracia. Na okamih sa mu zdalo, že je voľný. Sústredí sa na niečo iné a radosť z toho na chvíľu prevezme vládu nad bolesťou chrbta a oslabí aj kašeľ. Teraz však vytvára nové hlboké rany v jeho vnútri. O štvrt'hodinu sa konečne postaví a prejde k toalete. Uľaví si, dôkladne si oholí bradu – nikdy nepatril k flákačom – postaví na kávu a čaká na správy o siedmej.

O štvrt' na päť v skorých ranných hodinách otriasol okresom Gasskas výbuch, ktorý pocítili všetci obyvatelia v danej oblasti. Podľa polície išlo o veľmi silnú nálož, ktorá zničila most cez rieku Njakkaurebäcken, kedysi používaný na transport železnej rudy z bane Gasskasgruvan.

„Aktuálne sa pokúšame v oblasti zorientovať. V prvom rade sa chceme ubezpečiť, že pri výbuchu nebol nikto zranený. Zločin klasifikujeme ako ničenie verejného majetku a ohrozenie verejnosti, až kým vyšetrovanie neodhalí, čo bolo príčinou explózie,“ informuje Hans Faste z oddelenia obzvlášť závažnej trestnej činnosti v Gasskase.

V každom prípade je to dobrý začiatok, pomyslí si, ako tak prechádza internetové vydanie miestnych novín. Aj napriek nepriaznivým okolnostiam to bude príjemný deň.

KAPITOLA 2

ČÍ JE TO NÁPAD?

Určite je za tým Svala, a to z rôznych dôvodov. Po prvé, Ester Södergranová je v Gaskassene nová a pátra po iných druhoch zločinov. Po druhé, Svala Hiraková je na niekoľko týždňov jej praktičkou a vypomáha jej. Po tretie, Lisbeth Salanderová im poslala bezpilotné lietadlo ako vianočný darček.

„Poznáš nejaké vhodné opustené domy?“ pýta sa Ester. „Do sobotňajšieho vydania máme napísať článok o miestach, kde straší.“

„Opustených miest je ako maku, ale či v nich straší, to naozaj netuším,“ odpovedá Svala.

Preto si urobia zoznam. A vyberú tie najzaujímavejšie z nich. V okrese ako Gasskas sa nachádza veľa neobývaných domov. Väčšinou sú to obyčajné drevenice a staršie zruby, ktoré ich majitelia opustili bez zjavných dôvodov. Vlastník bez dedičov, nezhody pri dedičskom konaní alebo obydlie postavené pri rušnej ceste, ktoré bolo kedysi lukratívnym objektom, no teraz by ho nikto nedokázal predáť ani nejakému dobrodružnému Holanďanovi.

Posledným domom na ich zozname je sanatórium. Ako ostatné podobné zariadenia, aj toto stojí na osamelom mieste, vysoko na skale a s krásnym výhľadom na jazero.

„Na rozdiel od geograficky blízkeho zariadenia v meste Sandträsk, ktoré fungovalo zhruba polovicu minulého storočia a stara-

lo sa o tridsaťtisíc pacientov, má sanatórium v Gasskase špeciálne miesto v histórii švédskeho lekárstva.“

Svala vyhľadáva na Googli a nahlas číta nájdené výsledky.

„Sanatórium s kapacitou tridsať pacientov postavili v roku tisícdeväťstoštyridsaťpäť, jeho hlavnou úlohou bolo odľahčiť centrálny príjem sanatória v Sandträsku, ktorý zažíval nápor utečencov nakazených tuberkulózou. V roku tisícdeväťstošesťdesiattri z neho presťahovali posledných pacientov. Neskôr sa budova používala ako hospic pre ľudí s drogovou závislosťou a potom ako záchytný utečenecký tábor pre obeť občianskej vojny v bývalej Juhoslávii. Od roku dvetisícpäť sa budova na nič nevyužíva. Vzhľadom na izolovanú polohu a chátrajúci stav sa diskutuje o jej demolácii.“

„V tom prípade sa o tom muselo diskutovať už pred rokom dvetisícdvadsaťjeden. Vydáme sa tam hneď teraz. A ak budeme mať šťastie, na niekoho tam naďabíme. Možno budú vedieť, či v sanatóriu straší,“ uzavrie Ester, no zostáva sedieť a ďalej pokračuje v písaní.

Svala pozoruje Esterin vážny profil, ktorý akoby zamrzol pri nejakej myšlienke, pričom pohľad v jej tvári naznačuje, že sa nachádza kdesi ďaleko od tejto miestnosti.

Počas jej stáže sa medzi nimi vyvinulo priateľstvo. Svala na ňu myslela ako na svoju sestru. Staršiu sestru, s ktorou sa môže pozhovárať o čomkoľvek, s ktorou môže o čomkoľvek žartovať. Sestru, ktorá jej načúva a odpovedá bez štipky sarkazmu či zdvihnutého prsta, ako to robievajú dospelí. Sestru, ktorá jej vždy večer pošle správu a zaujíma sa, čo práve robí. Sestru, ktorá zdieľa svoje schopnosti a delí sa o svoje vedomosti.

Svala skúša všetko, čo sa len dá. Píše rubriky, tvorí palcové titulky. Krotí slová v prísnom formáte článkov.

„Svala, dočerta, ja viem písať, ale ty... ty si priam umelkyňa, keď dôjde na slová,“ vyhlási Ester.

Aj keď ona radšej počúva tú druhú vetu. „Krucí, Svala, pozri sa, akú fotku som ti urobila. Chápeš, aká si neskutočná kočka?“

A v húsenici, ktorá je na najlepšej ceste stať sa motýľom, sa niečo prebudí.

Niečo sa zmenilo nielen v spôsobe, akým na ňu hľadia ostatní, ale aj ako vníma sama seba. Už viac nie je neviditeľná.

Počúvajú inštrukcie navigácie, ktorá ich vedie cez dediny, pozdĺž jazera a cez pohorie, až kým nedorazia do cieľa. Narazia dokonca aj na značku. Dve značky. Staršia z nich nesie názov miesta a tá druhá, o niečo modernejšia, informuje návštevníkov, že ide o súkromný pozemok chránený bezpečnostnými kamerami. Okrem toho ozdobili cestu rampou.

„Čo urobíme?“ pýta sa Svala.

„Zaparkujeme tu a ďalej pôjdeme peši.“

Okrúhly trávnik uprostred príjazdovej cesty, kedysi pokosený a s udržiavanými kríkmi, pôsobí rovnako opustene ako dom. Nikde ani stopy po dopravných prostriedkoch či ľuďoch. Staršia breza s odlomenými konármi po poslednej zime. V rovnakom stave je aj stožiar na vlajku. V tieni ešte vždy badať menšie kopy snehu.

„Nikde ani živej duše,“ skonštatuje Svala.

„Ale zato hromada komárov,“ konštatuje Ester a obzerá sa okolo seba.

Svala nechá sedieť komára na svojom predlaktí, aby sa nacial.

„Tie, ktoré sa prebúdzajú teraz, sú prezimované samice,“ vraví.

„A určite sú vyhľadované na smrť.“

„Ešte šťastie, že majú dostatok zvieracích priateľov, na ktorých sa môžu prislať,“ odvetí Ester a rukou zabije niekoľko z nich.

Skúšajú kľučky dverí, všetky sú však zamknuté. Prejdú okolo chatrčí, ale ani tam nenájdu spôsob, ako sa dostať dnu. Občas majú pocit, že počujú zvuky. Keď však zastanú, všade vládne ticho, ak nerátajú zvuky okolitej prírody.

Presunú sa teda dozadu. Okenné tabule na prízemí nahradili dosky. Na niektorých miestach sa začala olupovať farba.

„Je náročné naháňať duchov, keď sa k nim nemôžeme dostať. Buď to vzdáme, alebo nájdeme niekoho, kto nám odomkne,“ na-

vrhne Ester a prudko zastane. „Počuješ to? Nie je to prichádzajúce auto? Asi bude hlúpe, ak nás tu zbadajú. Koniec koncov, sme na súkromnom pozemku.“

Rozbehnú sa teda k lesu. Nezastavia sa, kým nedobehnú k miestu, kde poľná cesta ústi do hlavnej. Pomedzi stromy zbadajú novínárske auto. Vedľa neho stojí chlapík a telefonuje. Na celej situácii vlastne nie je nič zvláštne. Ester preskočí potok a kráča mužovi naproti.

„Haló,“ kričí z diaľky, „potrebujete, aby som preparkovala?“

Svala nepočuje jeho odpoveď. Schováva sa za stromom, až kým muž neodíde.

KAPITOLA 3

„STÁLE NEROZUMIEM, prečo bol taký nepríjemný,“ rozčuľuje sa Ester po niekoľkých dňoch, keď vyberajú fotografie strašidelných domov. „Ani sme si ten dom nestihli odfoťiť. Asi sa tam budeme musieť vrátiť.“

Svala však má na vec iný názor. Výraz „nepríjemný“ totiž nevystihuje podstatu. Doteraz nikomu nič nepovedala. A to nie preto, že by toho chlapíka spoznala. Nie, len jej je známy ten typ človeka. Iba o kúsok lepší od Plastpedera, jej bývalého naničhodného nevlastného otca, ktorý sa pýšil tým, že žil a správal sa ako skutočný gangster.

Nech jej prepáčia porovnanie s vyhynutým tvorom, ale Plastpeder sa dá prirovnať jedine k troglodytovi, prehistorickému jaskynnému človeku, a tamten chlapík skôr k neandertálcovi. Lebo ide o typ človeka, ktorý sa mu stará o prácu. *Staral sa mu o prácu*, opraví sa v duchu. Vďaka Bohu, že ten hajzel je už odpísaný, čo však nezabráni iným hajzlom, aby zaujali jeho miesto. Na Svalinom zozname sa stále nachádza niekoľko mien, ktoré si zaslúžia trest, rovnako ako tresty, ku ktorým chýbajú mená. Ľudia, ktorí sú priamo či nepriamo zodpovední za smrť jej matky. S pravítkom v ruke rysuje rovné čiary a vytvára tak stĺpce a rady, ktoré postupne odškrťáva. Z piatich stĺpcov sú však dôležité iba dva – *živý* a *mŕtvy*.

Nad neandertálcami vládnu iní. Ľudské opice, klubové vetrovky, pečatné prstene. A na najvyššom mieste v tejto hierarchii sú obleky. Ľudia, ktorí sa plne začlenili do spoločnosti a vďaka vlastnému kapitálu naskočili na pomyselný priemyselný vlak smerujúci do budúcnosti. Sú to tí ľudia, ktorých si pozývajú do rôznych televíznych debát a v novinách sa vyjadrujú o dôležitosti meritokracie. Inými slovami sú to ľudia presvedčení o tom, že národné menšiny, pôvodné obyvateľstvo, environmentalisti a iní ekofašisti nebudú stáť Švédsku v ceste za rozvojom.

V tej chvíli sa Svala rozhodne, že bude vhodné, keď jej povie o bezpilotnom lietadle, ktoré jej poslala Lisbeth Salanderová so strohým vianočným pozdravom.

Od tety pre Svalu. Môže sa hodiť na sledovanie.

Svala je presvedčená, že fotografie z vtácej perspektívy budú vyzeráť famózne, najmä ak ich zhotovia za úsvitu. A Ester sa toho nápadu chytí.

„Určite budem môcť použiť úryvky z iných článkov o sanatóriu. Alebo zavolám Eline.“

„Eline Bångovej?“

„Presne tak. Krajčírke z Ensamträsku, ako si teraz hovorí. Skvele umelecké meno.“

Tentokrát zabočili na lesnú cestu niekoľko kilometrov na západ od budovy. Naplánovali si, že k nej prídu peši a budú pokračovať ďalej na najbližšiu skalú.

„Dúfam, že to bude stáť za námahu. Otestovala si to lietadlo už predtým?“ zaujíma sa Ester a hlasno dychčí.

Svala lietadlo otestovala, ale iba doma na statku. Ešte ho neovládala na sto percent, ale na vychytanie múch teraz nebol čas, lebo článok mal ísť do tlače už na druhý deň. Zo skaly majú priamy výhľad na budovu, vďaka čomu budú mať neprerušný kontakt s lietadlom. Ak stratia signál, lietadlo sa zrúti.

Aj počasie im praje. Lúče zapadajúceho slnka vytvárajú nad sanatóriom dojem zlatej kupoly, zatiaľ čo budova vrhá dlhé straši-

delné tieň na okolitú pôdu. Svala sa chystala povedať niečo o ustavičnej prítomnosti mŕtvych, o vesmírnej energii, ktorá nikdy nezanikne, ale nakoniec si to rozmyslela. Až tak dobre sa nepoznali.

Bezpilotné lietadlo vzlietlo. A ako bzučiaci hmyz zamierilo k svojmu cieľu. Svala držala v ruke ovládanie, lietadlo urobilo rýchlu otočku okolo nehnuteľnosti a vrátilo sa späť ku skale.

Prítomnosť mŕtvych je jedna vec. Horšia je však prítomnosť živých.

Keď jej Ester navrhne, aby zišli dolu k budove, odmietne. Opustené domy nemajú bezpečnostný kamerový systém či mreže za zaďebnenými oknami. V nich sa nachádzajú ľudia.

„Musím ísť domov. Slúbila som, že nakŕmim psy. Moji strýkovia nie sú večer doma.“

Šoférujú späť do Gasskasu a potom ďalej smerom k statku Björkavan. Svala prejde okolo výbehu pre psy. Do izby si vezme Kallaka, najväčšieho a zároveň najprítulnejšieho z nich. Hneď sa uloží k jej nohám. Sadne si k laptopu a skopíruje doň pamäťovú kartu s fotografiami. Niekoľko z nich vyberie do článku a presunie ich do Photoshopu. Zo zeme nevidno, že budova má strešné okná. Fotografie nie sú zaostrené. Až keď sa pohráva s pixelmi a ich zväčšovaním, podarí sa jej rozoznať obrysy ľudí.

Zaklapne laptop. Chvíľu tam len tak sedí a hľadá na statok Björkavan. V mnohých ohľadoch sa jej život zlepšil. Od minulej jesene býva spolu so svojimi strýkami v dome, ktorý bol kedysi rodným domom Mamamärty. Ubytovali ju v jej izbe a darovali jej aj matkinu posteľ. Po nociach chodí von a pozoruje hviezdy, polárnu žiaru, mesiac a tieň, ktoré sa preháňajú po statku. Nemá sa viac čoho báť, ale v živote jej toho veľa chýba.

Zo začiatku jej to poskytovalo úľavu. Stačilo zakričať a Mamamärta jej odpovedala. Teraz je to však presne naopak. Svala sa často rozhodne neodpovedať. Mamamärta je smútok, ktorý treba požívať v malých sústach. Stačí málo a uviazne jej v krku.

Hoci je neskoro, Ester ešte nespí a odpovie jej po prvom zazvonení, akoby na jej telefonát čakala. „Bohužiaľ, ale kvalita fotografií nie je dobrá,“ vysvetľuje Svala. „Budeš teda musieť použiť žánrové fotografie.“

Svala počuje, že si na druhej strane linky niečo zaznamenáva. Zaujíma ju, čo si značí.

„Je to priam choré,“ vyhlási, „ale budovu sanatória vlastní spoločnosť Mimer Mining.“

Svala sa dožaduje vysvetlenia.

Na chvíľu počuť iba ťukanie do klávesnice a až potom jej Ester odpovedá.

„Je to materská spoločnosť firmy Sveagruv AB, ktorej udelili povolenie na skúšobné vrty v novej bani. Keby sme budovu vyhodili do vzduchu, možno by z ich plánov zišlo. Och, iba žartujem, ale je to vcelku zaujímavé, nemám pravdu?“

„Kde si sa dostala k tej informácii?“ pýta sa Svala.

„Od Anteho, môjho známeho. Študuje nejaké technické zameranie pre bifľošov v meste Luleå a zároveň je veľmi šikovný hacker. A čo ty,“ dodá v rýchlosti, „pôjdeš na to zajtrajšie stretnutie, všakže? A nezabudni si so sebou vziať ten banner, v sobotu sa nám zíde. Ak budeš chcieť, skočíme potom na pizzu. Mám nápad, ktorý by som s tebou rada prediskutovala. Nie je to nič jednoduché, ale... ach, zajtra ti o tom poviem viac. Dobre sa vyspi, moja malá veternica.“

Moja malá veternica. Svala pocíti, ako jej telo zalieva teplo.

„Aj ty,“ odvetí.

KAPITOLA 4

Stretnutie u Petry o 18.00. Účasť povinná.

SPRÁVA V SPOLOČNOM chate. Nemá teda zmysel, aby šla na otočku domov. Svala sa teda usadí v zákutí gasskaskej knižnice, vezme do ruky poznámkový blok a študuje zaznamenaný text. Sprvu písala iba jednotlivé slová, ktoré potom usporadúvala do riadkov, aby z nich nakoniec vznikli básne. Teraz ich však formulovala do viet, z ktorých napokon vytvára poviedky. Každá poviedka má názov. Nikto ich však nečítal. A pravdepodobne si ich ani nikto neprečíta. Považuje svoju tvorbu za akúsi poistku. Lepšie povedané, za svedectvo svojho života.

Čakajú pätnásť minút navyše. Popíjajú čaj a pochutnávajú si na keksíkoch. Okrem ich bežnej zostavy sú tu ďalší traja ľudia, ale po Ester Södergranovej ani stopy. Svala si skontroluje mobil. Nijaká esemeska.

„Mohol by jej niekto zavolať?“ navrhne Petra a dolieva čaj do kanvice.

Keď im neodpovedá ani na telefonát, rozhodnú sa začať bez nej.

„Ako ste si už určite všimli, do tímu nám pribudli posily. Simona a Leviho ste zatiaľ mali možnosť stretnúť iba zbežne počas obedňajšej prestávky, preto by sme sa mohli všetci krátko predstaviť.“

Levi Grundström sa uspokojí s krátkym pozdravom a predstaví sa menom. Potom dodá, že je starší chlapík, ktorý si myslí, že od-

vádzajú skvelú prácu. A dúfa, že ešte vždy môže niečím prispieť. Kým stihne vysvetliť čím, postaví sa ďalšia osoba v poradí, muž. Obzerá sa okolo seba, akoby chcel urobiť dojem, a pohľadom zastane na Svale.

„Volám sa Simon a prisťahoval som sa sem minulý rok, aby som študoval energetickú techniku v meste Luleå. Vnímam vzdelanie ako možnosť preniknúť do srdca priemyselného sveta. Dúfam, že vám moje poznatky budú na úžitok. Osobne si myslím, že musíme zabrániť expanzii kapitalizmu a klásť odpor. Aj fyzicky, ak bude treba.“

Nato sa posadí. A zožne spontánny aplauz od všetkých prítomných. Medzitým sa podáva čaj a Svala si uvedomí, že Petre a ostatným veľmi dobre rozumie. Obdivné pohľady pohládzajú jeho hnedé kučeravé vlasy. Nie je iba pekný, vyžaruje z neho charisma. Vystupuje ako prirodzený vodca, čo ich rýchlo prenesie z herne do konferenčnej miestnosti. Keď jeho pohľad opäť spočívne na nej, neodvráti zrak, ale hľadá mu rovno do očí. A vidí v nich svoju spriaznenú dušu.

„Prvým bodom dnešného stretnutia je víkendová demonštrácia,“ pokračuje Petra. „Ako sme sa zhodli minule, musíme podniknúť niečo iné, než sa priviazať k plotu alebo vešať plagáty. Dokonca ani novinári sa už neukazujú na takýchto podujatiach. A je nás aj žalosťne málo.“

„Môžem k tomu niečo dodať?“ preruší ju Simon.

Tentokrát však zostane sedieť.

„Viem, že ste pri novej bani odvieďli skvelú prácu. Vďaka vašim protestom začal svet venovať pozornosť Saamom, a to nielen v otázkach chovu sobov. Bitku sme však ešte neprehrali, a kým sa začne výstavba novej budovy, navrhujem, aby sme sa sústredili na starú baňu Gasskasgruvan.“

„Na Dieru?“ zopakuje niekto z prítomných.

„Presne tak. Pri Diere sa dejú veci. Vraj sa v nánosoch hlušiny a pod zemou nachádzajú nevyužité suroviny. Ak sa rozhodnú zno-

vu otvoriť starú baňu, konečne budeme mať pádny dôvod na protest. Celá oblasť je totiž tikajúca environmentálna bomba.“

„Súhlasím,“ pridá sa Levi Grundström. „Tohto šialenstva by už aj stačilo. Baňa Gasskasgruvan potrebuje lepšiu sanáciu, nie aby jej stav zhoršilo ďalšie dolovanie.“

Svala ich počúva a robí si na vec vlastný názor. Všetci sú od nej starší a venujú sa tejto činnosti dlhšie ako ona. Sama seba vidí skôr ako vtáča, ktoré testuje svoje krídla.

„Nebude lepšie, ak na získanie nových zdrojov využijú už existujúcu baňu?“ spýta sa nahlas a zabodne pohľad do zeme. „Teda namiesto toho, aby hľbili nové bane?“

Simon na ňu pozrie tak, ako rodič hľadá na svoje naivné dieťa.

„Áno, dalo by sa k tomu pristupovať aj takto. Lenže aj staré bane potrebujú novú infraštruktúru. Všetci sme sa predsa zobudili na dunenie výbuchu mosta. Bez mosta nie sú nijaké vozne na transport rudy. Alternatívu predstavuje transportovanie vydobovanej rudy za pomoci klasickej cestnej infraštruktúry. A na to bude treba vybudovať nové a lepšie cesty. A v ten deň, keď sa táto infraštruktúra stane realitou, budú mať voľné ruky, aby postavili nové bane. Inými slovami, Diera nie je koniec, ale začiatok tohto príbehu. Čo myslíte? Vyhodiť most do vzduchu bol vlastne geniálny ťah, nemám pravdu?“

V miestnosti sa rozhostí ticho.

Deviati členovia ich spolku, ak nerátajú Simona, mlčia a hľadajú jeden na druhého. *Žeby to bol on?*

„Čo navrhuješ?“ spýta sa ho Petra napokon.

„Pravdepodobne to bude pôsobiť trochu extrémne, ale zamyslime sa nad tým takto. V princípe by sme vedeli vyhodiť do vzduchu úplne všetko, čo priamo alebo nepriamo ohrozuje životné prostredie, prírodu či nás ľudí. Atentáty sú však zriedkavé. Nikto neberie do úvahy riziko, ktoré je s tým spojené. Vezmite si napríklad fabriku na výrobu batérií v meste Skellefteå. Naozaj si myslíte, že vedenie pozná každého operátora, stavbára, elektriká-